

BEZINNING VOOR ONDERWIJSMENSEN IN DE ABDIJ VAN AVERBODE

TERUGBLIK - GETUIGENIS VAN DEELNEMERS
2020-02-14/15

Waarom samen leven nog geen samenleving maakt ... Over kwetsbaarheid, rechtvaardigheid en het goede leven voor allen

14 en 15 februari 2020

met Ellen Van Stichel

Ellen Van Stichel is als theoloog verbonden aan het Dominicaans Studiecentrum voor Theologie en Samenleving (DSTS, Amsterdam) en als gastonderzoeker aan de VU Amsterdam. In haar doctoraat 'Uit liefde voor rechtvaardigheid' onderzocht ze hoe filosofie en christelijke sociale ethiek kijken naar de verantwoordelijkheid van welvarende landen betreffende wereldwijde armoede en ongelijkheid (Pelckmans, 2016). Is het een kwestie van liefdadigheid of rechtvaardigheid, mogen of moeten we iets doen? Tevens vindt ze de bril van 'ruimte voor het onverwachte' interessant om op persoonlijke en maatschappelijke kwesties te reflecteren (Lannoo, 2016, met Katrien Ruytjens). In het huidige DSTS-onderzoek rond 'het goede leven voor allen' focust ze op thema's als kwetsbaarheid, solidariteit, Gods aanwezigheid in de werkelijkheid als een veto tegen onrecht en een oproep tot bevrijding en rechtvaardigheid ...

Onze menselijke kwetsbaarheid doet ons soms verkrampen, persoonlijk en maatschappelijk: angst zet ons ertoe aan om te beschermen wat we hebben, wie we zijn, wie we liefhebben. Nationale grenzen, maar ook excessieve verzekeringsdrang, bijvoorbeeld leiden tot het ontmantelen van solidariteit binnen en buiten onze grenzen. De meest kwetsbaren vallen uit de boot en dreigen het slachtoffer te worden; hun kwetsbaarheid neemt toe. Kan onze gezamenlijke kwetsbaarheid ons ook helpen de ogen te openen en ons net aanzetten om ons in solidariteit te verbinden met elkaar? En welk visioen van rechtvaardigheid ontvouwt zich vervolgens binnen het katholieke sociale denken over het goede leven voor allen? Want de realiteit toont ons dagelijks dat samen leven nog geen samenleving maakt ...

TERUGBLIK VAN DEELNEMERS

Hendrik Peeters en Monique Vennekens namen deel aan deze tweedaagse in de abdij van Averbode en blikken in dit artikel terug op hun indringende ervaring. Lees hierna hun inspirerend getuigenis.

Het beeld van ongelijkheid, van de problemen van de wereld, is het best te schetsen aan de hand van de afbeelding van “Paradise City”. Op deze afbeelding zie je aan de ene kant armoede wijken, aan de andere kant de superrijke wijken. De samenleving vormt geen cohesie waarin er echt wordt samengeleefd. Ik keek naar die afbeelding en dacht: hoe moet ik dit proberen op te lossen? Hiervoor moet een regering, een leider zijn ...

De valkuil van de samenleving is ergens een verwachting dat iemand anders het wel zal oplossen. Een Messias zal onze problemen oplossen. Een leider moet het maar oplossen. De politiek moet het maar oplossen ...

Maar toch leven we in revolutionaire tijden en zoals altijd is het aan de mens zelf die de leiding moet nemen. We hebben een grotere last van verantwoordelijkheid dan enig andere generatie die ooit heeft geleefd. Het is zoals een Italiaanse filosoof ooit zei: “Er is niets zo moeilijk, met zo weinig slaagkansen, dan de leiding te nemen om iets nieuws te introduceren.”

En tóch is dit de uitdaging van de huidige generatie en op die weg kan er veel gevaar zijn. Het gevaar van de overtuiging van de zinloosheid van het bestaan. Het geloof dat één mens niets kan doen tegen de enorme stroom van ellende, onwetendheid, ongelijkheid en geweld.

Maar toch zijn 's werelds grootste prestaties en gedachten afkomstig van het werk van één persoon:

- een jonge priester die de protestantse reformatie begon,
- een jonge generaal die zijn rijk uitbreidde van Macedonië tot aan de grenzen van de toenmalige wereld,
- een jong meisje won de bezette gebieden voor Frankrijk terug,
- het was de jonge Italiaanse ontdekkingsreiziger die de Nieuwe Wereld ontdekte.
- Het was de 32- jarige Thomas Jefferson die schreef dat ieder mens gelijk was in de onafhankelijkheidsverklaring van 1776.

Deze mensen hebben de wereld veranderd en zo kunnen we dat allemaal. Weinigen kunnen de geschiedenis veranderen, maar elk van ons kan zich positief engageren en zich kwetsbaar opstellen om die ene steen te verleggen.

De vraag die nu volgt: Hoe doen we dat?

Eigenlijk is het antwoord simpel: God proberen te zijn voor de medemens.

- Het vertrouwen hebben in God en ons kwetsbaar opstellen naar God. We noemen hem Vader - er is dus een intieme relatie en vertrouwen in die band. Zoals het beeld dat een vader zijn kind in de lucht gooit, op dat moment vertrouwt het kind zijn vader. Diezelfde relatie is er voor een christen bij de dood. Het vertrouwen dat iemand mij opvangt.
- In het voorbeeld van God leven: God stelde zich kwetsbaar op door zijn Zoon op te geven. Hierin vinden we een houvast: ons kwetsbaar opstellen kan ons effectief kwetsen maar mag ons nooit weerhouden om onze armen te sluiten.
- De warme aanwezigheid van de Geest in ons die ons als een licht beweegt om het goede te doen. Om uit die ivoren toren te komen. Het is zoals kardinaal Cardijn het ooit zei: "*zien, oordelen, handelen*".

Samenleven betekent meer dan samen te leven. Het betekent ons kwetsbaar opstellen zonder te kijken naar de mogelijke gevolgen.

Mensen zijn die:

recht trekken wat krom is,

ellende zien en ze wensen te genezen,

die oorlog zien en hem willen stoppen.

Ik sluit af met een vers van Johannes:

"Het licht schijnt in de duisternis & de duisternis heeft het niet in zijn macht kunnen krijgen" -
Joh 1,5

De keuze om licht of duister te zijn, is voor de mens zelf.

Hendrik Peeters

Wees niet bang ...

Wees niet bang ... om anderen graag te zien, al merk je al gauw dat in je zorgen om en voor de anderen ook je eigen kwetsbaarheid verhoogt.

Wees niet bang ... voor droevige momenten, “this too shall pass”, niets is blijvend, elke dag moeten we leren loslaten.

Wees niet bang ... als je twijfelt, in conflict zit, als je niet goed weet wat te doen.

Wees niet bang ... ook al ben je een kwetsbare mens.

Als we in onze kwetsbaarheid geraakt worden, krijgen we schrik, zijn we bang. Ook als we vrezen voor anderen die we liefhebben, is er die angst. En tegen die angst gaan we ons trachten te beschermen, we gaan ons proberen te VERZEKEREN tegen wat ons mogelijk bedreigt, we doen dat als individu maar ook als samenleving, we sluiten onze grenzen. Misschien kunnen we onze eigen kwetsbaarheid wel afschermen, maar daardoor verhogen we automatisch de kwetsbaarheid van anderen. In plaats van solidariteit krijgen we desolidarisering, zowel in ons persoonlijk leven als op macro-niveau, met al de structuren en privileges.

Dankzij Ellen, dit weekend met ons te gast in de abdij van Averbode, krijgen we inzicht in wat we veroorzaken en ze geeft ons, gelukkig, een mogelijke andere kijk op kwetsbaarheid als bron voor solidariteit.

Wat we doen, wat misgaat, wat ons ook aangedaan wordt, Gods liefde is er, die liefde kan ons niet ontnomen worden, Zijn liefde is onkwetsbaar. Er is iets wat ons draagt, God is ons rakelings nabij, vandaar: wees niet bang. In Jezus deelt God Zijn kwetsbaarheid, de goddelijke liefde wordt een kwetsbare mens die zelf de goddelijke liefde toont. En er is de Geest, de stimulans, de veerkracht, de compassie, inspiratie voor onszelf en voor gezamenlijk verzet tegen wat de samenleving vandaag aan veranderingen oplegt.

Er zijn twee manieren om naar solidariteit te kijken, de warme solidariteit, gelijk aan naastenliefde, en de koude solidariteit of rechtvaardigheid. Hoe krijg je die twee samen? Er is een risico dat je te erg focust op liefde ofwel te erg bezig bent met structuren zodat we de ander niet meer zien. In een relatie tussen naastenliefde en rechtvaardigheid wordt rechtvaardigheid het kanaal van de liefde ALS naastenliefde méér is dan louter liefdadigheid. Je moet toch ook geen heilige zijn om voor Oxfam te kiezen?! We willen het goede leven immers voor allen dus èn liefdadigheid èn rechtvaardigheid. Maar wat willen we daarmee dan bereiken? Het goede leven, het goede samen-leven naar Jezus' voorbeeld, rechtvaardige liefde zoals Hij het toont. Een verbond met God en Zijn volk, de gemeenschap openstellen, ook voor wie aan de rand leeft, voor wie er niet bij hoort.

Door onze angst en CONTROLITIS verliezen we de ruimte voor het onverwachte, vergeten we de dynamiek tussen geven en ontvangen, verliezen we de verwondering. We moeten leren zèlf richting te geven aan ons leven en open zijn voor wat op ons toekomt, leren loslaten wanneer het leven kwetst, wanneer de grond onder je voeten wegzakt hoopvol wachten op het moment dat je die grond weer voelt, de lente toelaat na de herfst en de winter, tot je weer kan omarmen wat er komt. Dus niet toegeven aan de angst om te verliezen, om onszelf te verliezen, niet bang zijn voor het vreemde, het onbekende maar ruimte laten voor het onverwachte, het wondere geschenk dat een ander ons aanbiedt waardoor we wellicht zelf een ander, beter mens kunnen worden in de samenleving van morgen.

Vele inzichten, vele mooie zinnen en citaten, vele vragen...een zeer gemeend DANKJEWEL aan Ellen, niet in het minst voor de spontane inkijk in je boeken èn in je leven.

Wees niet bang ... om met open ogen de toekomst tegemoet te gaan en in een samenleving te durven geloven die echt samen leeft. We zullen proberen, vanaf nu, te omarmen wat op ons afkomt. Dankzij jou, Ellen, ik zeg het met de woorden van Kris Gelaude, groeit onze veerkracht voetje voor voetje.

Monique Vennekens

